

A top-down view of a desk. A map of New England is spread across the top half. An orange pencil and a pink crayon lie on the map. In the bottom left, a green watch with a black strap is on a yellow and blue dictionary titled 'Dicționar Român-Englez'. A red paperclip and a piece of eraser are also on the desk.

MOLDOVA LA HARVARD

N-au avut copilăria lui Bill Gates, și nici adolescența lui George Bush. Nu s-au maturizat la fel ca Jacques Chirac, nici ca John Kennedy, și nici ca Ronald Reagan. Dar au un lucru în comun – studiile în aulele celei mai vechi universități din SUA – Harvardul. Deși sînt puțini la număr, ei au fost primii care au adus toponimul Moldovei pe „teritoriul” Harvardului, exploatat timp de 370 de ani de generații întregi de profesori și studenți din întreaga lume. Este vorba de circa 20 de tineri moldoveni care și-au făcut studiile și au contribuit la consolidarea și edificarea numelui instituției care a „furnizat” mai mult de 50 deținători ai premiului Nobel și 11 președinți de țară. Despre experiența de a fi student la una dintre cele mai prestigioase universități din lume – Harvard – citiți în continuare.

Cu unii absolvenți ai renumitului Harvard am comunicat prin intermediul poștei electronice. Cu alții am reușit să iau legătura prin intermediul unor terțe persoane. Cu majoritatea dintre ei nici nu am apucat să discut din simplul motiv că sînt departe de casă. La Chișinău s-a întors o singură persoană și, totodată, prima studentă la Harvard din Moldova – Corina Comendant, care acum doi ani a absolvit facultatea de economie la Harvard. Revenirea în țară o interpretează ca pe o provocare. Și e! Pentru că Ministerul Educației din Moldova nu recunoaște aceste studii. „Înainte de plecare mi-am promis să mă reîntorc, și nu mi-am schimbat opinia pe tot parcursul studiilor acolo”, ne-a spus ambițioasa Corina Comendant.

GENERAȚIA

MEMBER SERVICE #: 1-800-257-8141
XYP781054384 00
CORINA COMENDANT
MH10 ER50

ERATIVE SC...
OP...
ACADEMIC COMMUNITY
NCE 1882



La Harvard devii alt om

„Eram studentă în primul an la Academia de Studii Economice, aveam 19 ani și vroiam la Harvard sau la Yale, sau la University of Pennsylvania, sau

la Georgetown. Vroiam la o universitate de prestigiu de peste hotare și habar n-aveam de unde să încep. Nu puteam afla multe detalii și nu aveam de la cine”,

A ales Harvardul pentru că era o provocare intelectuală.

povestește Corina. Toate pregătirile de aplicare a documentelor au durat aproape un an. Din lista celor 20 de universități, la care a aplicat,

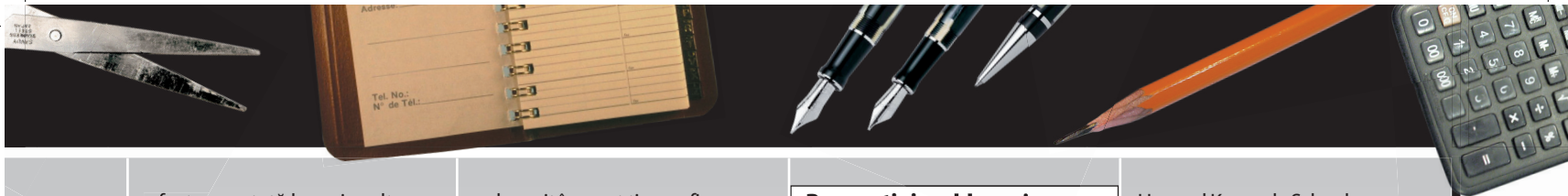
Corina Comendant Absolventă a Liceului „Mircea Eliade” din Chișinău și a Universității Harvard din SUA (2004).

Interesele sale academice țin de aspectele legate de economia țărilor în tranziție, cu precădere de optimizarea politicilor comerciale, odată cu aderarea la UE, dar și de matematică și teoria jocurilor, aplicată în comerț și politici tarifare. Acum este angajată la Asociația Investitorilor Străini, promovând dialogul direct între investitorii străini, stabiliți în țară, și factorii de decizie.

Este pasionată de dans, înot și design interior.

„Pentru mine țara mea contează foarte mult. Întotdeauna mi-am dorit să trăiesc aici. Îmi sînt aproape de inimă toate aspectele interdependente ce țin de țările cu economia în tranziție, iar R. Moldova este perfectă ca studiu de caz.”





a fost acceptată la mai mult de jumătate. A ales Harvardul pentru că era o provocare intelectuală. E de remarcat că aproape fiecare universitate solicită, în afară de testele standard (TOEFL, SATI), scrisori de recomandare și de

a devenit în scurt timp o fire foarte comunicabilă. „Oricine a făcut studiile la Harvard devine alt om. Mi-au trebuit doar câteva săptămîni să mă pot acomoda și, foarte curînd, nu m-am mai simțit străină.

Prea puțini moldoveni la Harvard

Informațiile exacte, referitoare la numărul tinerilor care au absolvit Harvardul sau încă își fac studiile la prestigioasa universitate

Harvard Kennedy School of Government (aproximativ 6 persoane), Harvard Business School (4-5 absolvenți), Harvard Law School (2-3 persoane), Harvard School of Public Health (o persoană). Cunosc trei persoane care au absolvit colegiul și sînt



Harvardiștii moldoveni din anul academic 2004-2005 la expoziția de arta contemporană a lui Pavel Brăilă la MIT. Februarie 2005. De la stînga la dreapta: Alexandru Culiuc, Alexandru Voloc, Vladimir Munteanu, Pavel Brăilă, Mihail Buruiană, Natalia Catrinescu. Foto: Alexandru Culiuc

motivare, dar și formulare cu eseuri absolut diferite.

Deși avea o engleză destul de bună, a fost nevoită să învețe încă trei mii de cuvinte noi ca să facă față tuturor testelor.

Fiind deja acceptată la Harvard, Corinei i-a venit altă idee, care-i micșora șansele de aproape cinci ori! De a intra pe listele de studenți ai Harvardului prin intermediul transferului de credite deja acumulate la ASEM. Efortul a fost considerabil, dar a meritat! Ajunsă la Harvard, Corina, o fată cuminte și foarte timidă,

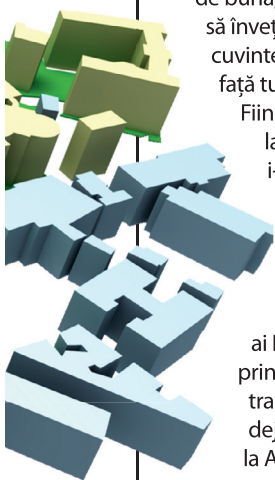
Primul lucru care m-a impresionat, a fost coeziunea între oameni”, povestește, impresionată, tînăra. La început a fost solicitant, dar s-a obișnuit ușor cu noul ritm de studii. A fost mai greu, pentru că în primii doi ani din cei aproape patru, petrecuți la Harvard ca undergraduate, a fost unica studentă din R. Moldova. A întîlnit tineri ruși, români, ucraineni și bulgari de excepție, dar nici un cetățean al R. Moldova.

„Consider că numărul moldovenilor care și-au făcut studiile la Harvard este încă destul de mic. Dar cred că sînt mulți tineri de-ai noștri cu potențial intelectual de talia acestei universități”, parcă încearcă să-i încurajeze și pe alții Corina Comendant.

în R.Moldova, sînt de negăsit. La Oficiul Internațional al universității Harvard, unde sînt înregistrați studenții străini admiși, aceste date statistice nu sînt accesibile pentru cei din afara instituției. Unica sursă credibilă sînt însăși absolvenții universității. Potrivit lor, prima “intruziune” basarabeană în zonă a avut loc după anul 1995. Este vorba de tineri care au absolvit masteratul la Harvard.

Nimeni nu știe cu siguranță, cîți basarabeni au diploma prestigioasei instituții de învățămînt – există anumite presupuneri că este vorba de 15, maxim 20 de moldoveni. “Majoritatea sînt absolvenți ai programelor de masterat, oferite de școlile post-universitare:

sigur că nici un moldovean nu a reușit să răzbată în programele de doctorat, oferite de universitate, pentru că acestea sînt cele mai competitive”, încearcă să ne ajute, cu cîteva cifre statistice, Alexandru Culiuc, tînărul care, și în acest moment, își continuă studiile de masterat în cadrul programului Master in Public Administration in International Development la Kennedy School of Government din cadrul Harvard University. Anul trecut la Harvard învățau aproximativ opt moldoveni – 6-7 în programele de masterat (business administration, public administration, law, public health) și o singură moldoveancă, Ana Sîrbu, în undergraduate.



Freshmen Yard – zona unde locuiesc doar studenții anului întâi. Foto: Ștefan Ichiș



Universitatea Harvard



Harvard University Science



Harvard Business School



Harvard Law School

„Anul acesta numărul moldovenilor la Harvard este mult mai mic”, spune Ana. În anul de studii 2005-2006, la Harvard, la Kennedy School of Government au aplicat circa 12-13 de moldoveni, dintre care au fost admiși doar doi.

În raport cu numărul populației Moldovei, anii trecuți am fost pe primele locuri în topul numărului de studenți de origine CSI-stă la Harvard. „La Harvard învață 20 de mii de studenți din toată lumea. Cred că numărul absolvenților Harvard din Moldova ar putea fi cu mult mai mare”, este de părere Alexandru Culiuc.

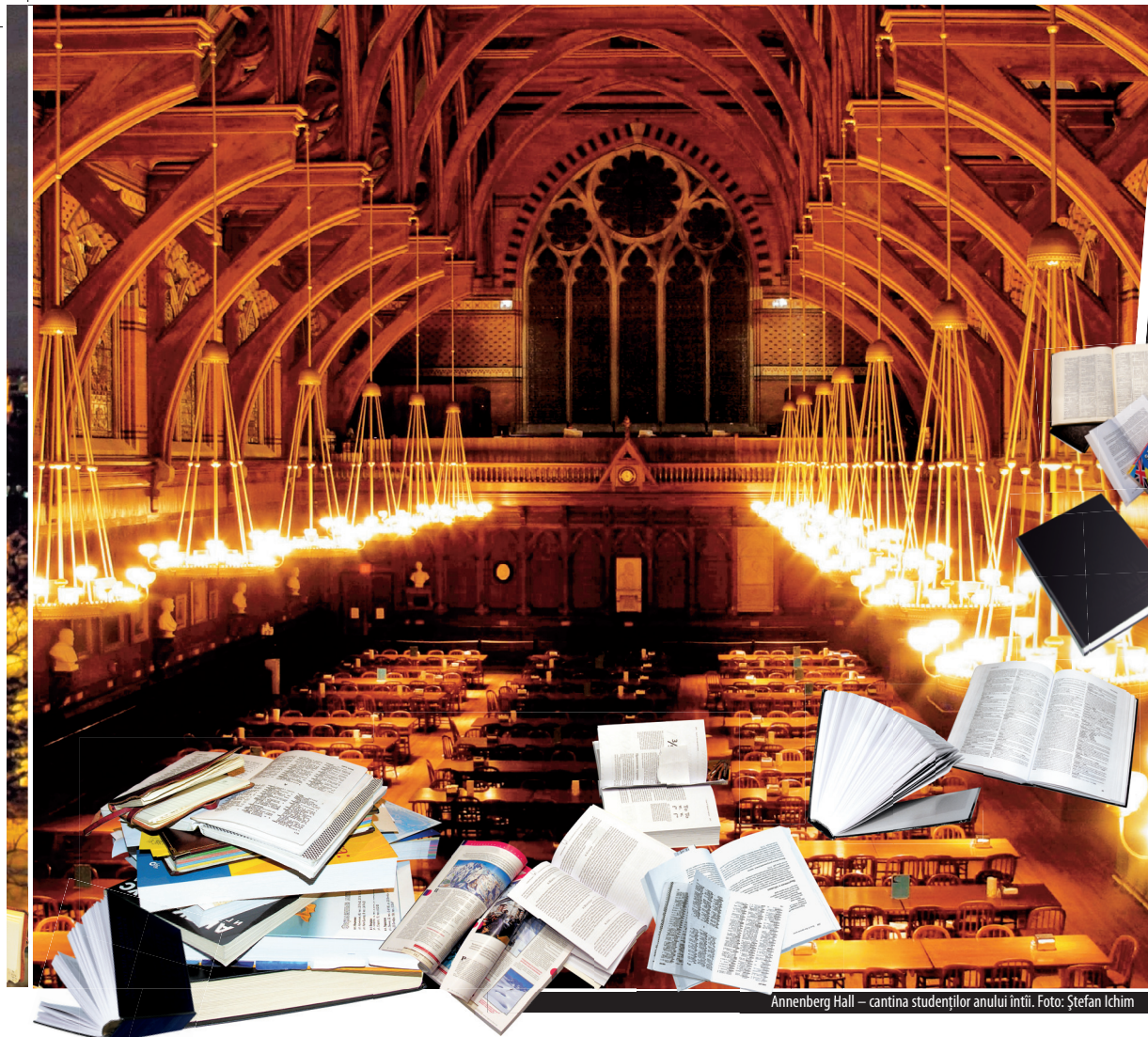
Mulți dintre potențialii candidați la programele occidentale de masterat și doctorat (în special cele americane) sînt intimidați de mărimea dosarelor cerute, de efortul depus

și de timpul necesar pentru parcurgerea tuturor etapelor de aplicare. În consecință, mulți nici nu încearcă să aplice. Șansele sînt destul de mari, deoarece competiția la Harvard este relativ acceptabilă – de la 3 la 10 persoane la un loc, în dependență de facultate, școală sau program.

Moldova – izolată de restul lumii

În afara dosarelor impresionante și a costurilor mari de aplicare, mulți tineri talentați din Moldova, care ar avea toate șansele să-și facă studiile la Harvard, nu cunosc că au o așa posibilitate. „În Moldova, țară relativ izolată de restul lumii în plan academic, mulți tineri

„Șansele sînt destul de mari. Cunosc mulți tineri care ar face față cerințelor Harvard. Dar, mai ales, avem avantajul provenienței dintr-o țară tînără și „exotică”, iar universitatea Harvard a avut dintotdeauna drept scop diversificarea comunităților cu studenți din toată lumea”, susține Alexandru.



Annenberg Hall – cantina studenților anului întâi. Foto: Ștefan Ichim



Alexandru Culiuc
Absolvent al Liceului „Gheorghe Asachi” din Chișinău și al Academiei de Studii Economice din Moldova (2001). Cea mai mare parte a experienței sale profesionale ține de domeniul tehnologiilor informaționale în cadrul Asociației DNT. La DNT a lucrat încă din studenție, creînd primul studiou profesionist de web-design din Moldova – Design.md, în cadrul căruia a lansat, în OurNet, primul web-portal național. A coordonat crearea site-urilor Moldova Azi, Mail.md și multe altele. A participat la crearea primului concurs web din Moldova – Web Top. Pînă la plecarea la Harvard, Alexandru a deținut postul de director interimar al Asociației DNT. A participat, în calitate de consultant, la un șir de proiecte internaționale și este absolvent al majorității programelor de schimb, oferite de Departamentul de Stat al SUA în Moldova. Mai nou, este pasionat de fotografie. Consideră că este foarte important de promovat ideea că universitățile de elită sînt accesibile moldovenilor.

capabili și motivați nu dispun de informație completă. Evident, există un șir de alți factori care cauzează numărul scăzut

de moldoveni în programele universitare și post-universitare americane, printre care și pregătirea „modestă”, oferită

de universitățile din Moldova”, motivează Alexandru numărul mic de studenți din Moldova în străinătate.



„Studiile în străinătate nu trebuie să devină un scop în sine, ci o modalitate de a pune în valoare propriile capacități. Exodul minților luminate din țară este un proces explicabil, dar nu și inevitabil. Trebuie să încurajăm studiile în străinătate și, în același timp, să stimulăm revenirea în țară a tinerilor cu studii temeinice.”

Pentru admiterea la Kennedy School of Government, Alexandru a fost nevoit să completeze un dosar impunător, obligatoriu pentru oricare dintre potențialii studenți la această universitate. A încercat să facă niște calcule și, pentru fiecare element în parte, a indicat timpul estimativ necesar. Așadar, aplicația propriu-zisă (informațiile generale, experiența profesională, studii, activități extracurriculare, publicații, surse existente/potențiale de finanțare a studiilor, etc.) durează aproximativ 3-8 ore. Pregătirea pentru testul obligatoriu de verificare a cunoștințelor de engleză – TOEFL – necesită de la 0 la 80 de ore, în dependență de nivelul de cunoștință a englezei, plus încă două zile pentru examen (tur-retur la București). Pentru testul GRE, și el obligatoriu, în dependență de nivelul englezei și a cunoștințelor în matematică, sînt necesari de la 20 la 80 de ore de instruire, plus încă două zile pentru examenul de la București. Încă 1-8 ore mai durează traducerea, certificată de universitatea absolvită, a extrasului de note (transcript). Acesta este trimis direct de Secția de Studii de la Harvard, într-un plic sigilat. Multă răbdare necesită și cele trei scrisori de recomandare, completate conform unui format special elaborat. Înțelegerea cu recomandatorii, scrierea, ajustarea la varianta finală, semnarea și sigilarea actelor de către angajator sau responsabilii de la universitate, durează nu mai puțin de 15-25 de ore. De asemenea, vor fi utile și cele trei eseuri, câte 550-750 de cuvinte fiecare – 9-18 ore. CV-ul, cu indicarea salariilor la începutul și sfîrșitul termenului de angajare, va lua încă 1-3 ore. O să vă ia cîteva ore și pregătirea listei obiectelor de profil, studiate la nivel universitar, cu descrierea detaliată a acestora (din catalogul universității). Va urma o „serie” de verificări și expedierea materialelor prin serviciul de poștă rapidă – 4 ore. În total se acumulează 60-200 de ore, plus călătoriile la București!

- Investițiile bănești în acest proces variază între 420-490 USD.
- Taxa de aplicare a documentelor – 80 USD.
- Cel mai ieftin test TOEFL – 80 USD, iar GRE – 140 USD.
- Taxa de călătorie pînă la cel mai apropiat centru de testări – București (o alternativă poate fi și Kievul) – 30-100 USD (în dependență de numărul călătoriilor necesare).
- Traducerea documentelor – 20 USD. Expedierea documentelor prin poșta rapidă – 50 USD.

Dacă ai fost, totuși, admis, nu întotdeauna poți fi sigur că îți vor fi plătite studiile din banii universității. Iar un an de studii la universitățile bune de peste hotare costă de la 45 la 55 de mii USD.

500 USD și 200 de ore

Pentru că a devenit masterand cu un an și jumătate în urmă, Alexandru Culiuc știe perfect care sînt eforturile financiare și sacrificiile de timp, necesare pentru aplicare la una dintre universitățile occidentale. Din acest motiv a încercat să facă niște calcule – care au fost investițiile bănești, dar și timpul „irosit” pentru aplicarea la Kennedy School of Government. Astfel, potrivit calculului lui Alexandru, pentru pregătirea dosarului sînt necesare de la 60 la 200 de ore și circa 450 USD – echivalentul bănesc al unei călătorii modeste în Turcia pe șapte zile.

„Este o investiție de perspectivă care merită făcută, chiar dacă nu se recuperează foarte ușor. Este un argument pentru universitatea la care aplici, aceasta înseamnă că ești serios motivat în ceea ce faci”. Alexandru Culiuc consideră că poziția universităților este simplă: dacă nu ești gata să consacrî ceva timp și bani, probabil, nu crezi că ai mari șanse de izbîndă sau nu ești foarte hotărît. „Nici o universitate bună nu își dorește un student leneș sau nesigur de propriile forțe”.

Fondul Harvard – un buget al R. Moldova

Cei care au trăit experiența Harvard cred că sistemul de învățămînt din R. Moldova mai trebuie cizelat.

Suma de 50 sau 100 mii USD nu îți garantează automat diploma universității, așa cum se întîmplă la noi”.

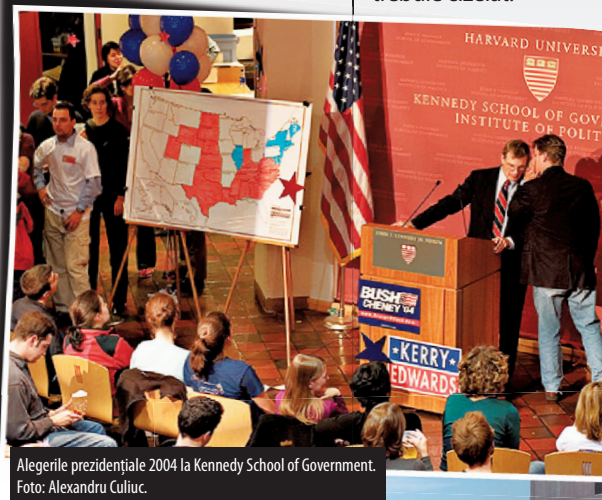
În SUA, de obicei, ca să devii profesor, ai nevoie de ani buni să fii asistent de profesor și abia pe la vîrsta de 35-40 de ani să ai dreptul să ții un curs. Iar la noi, din lipsă de cadre, sînt „înrolați” proaspeții absolvenți, care nu au nici un fel de experiență. Este adevărat că Harvardul își permite, cu banii pe care îi are, să atragă cei mai buni profesori din țară și de peste hotare. Se spune că fondul Harvardului este mai mare decît bugetul anual al R. Moldova. Diferențele persistă și la nivel de studenți, ai noștri nu sînt învățați să analizeze, să discute, să poarte negocieri, să vorbească în public, pentru că la ore li se cere doar redarea materialului dat de profesor.

NOTELE CONTEAZĂ!

Alexandru Culiuc le recomandă studenților din țară să se pregătească încă din anii III-IV de studii pentru aplicarea unui dosar la studiile de masterat peste hotarele țării. Notele de la universitate contează mult și media minimă „nouă” este aproape obligatorie. Un CV cu cît mai multe angajări în proiecte străine, ONG-uri locale sau companii cunoscute va fi, de asemenea, un atu.

Revenirea acasă – o adevărată aventură!

Decizia de a reveni în țară este destul de riscantă pentru absolvenții prestigioaselor universități de peste hotare. „Harvardul îți oferă posibilitatea să te încadrezi și să evoluezi în niște domenii foarte captivante, dar pentru care, din păcate, nu există mare cerere pe piața Moldovei,



Alegerile prezidențiale 2004 la Kennedy School of Government. Foto: Alexandru Culiuc.

Mai mult chiar, aplicarea la fiecare program suplimentar cu profil similar va necesita încă circa 20 de ore (chiar dacă multe materiale pot fi reutilizate) și aproximativ 150 USD pentru trimiterea documentelor și taxa de aplicare.

Corina Comendant consideră că sumele destul de mari pentru pregătirea dosarului nu ar trebui să-i sperie pe cei care intenționează să aplice la o universitate de peste hotare.

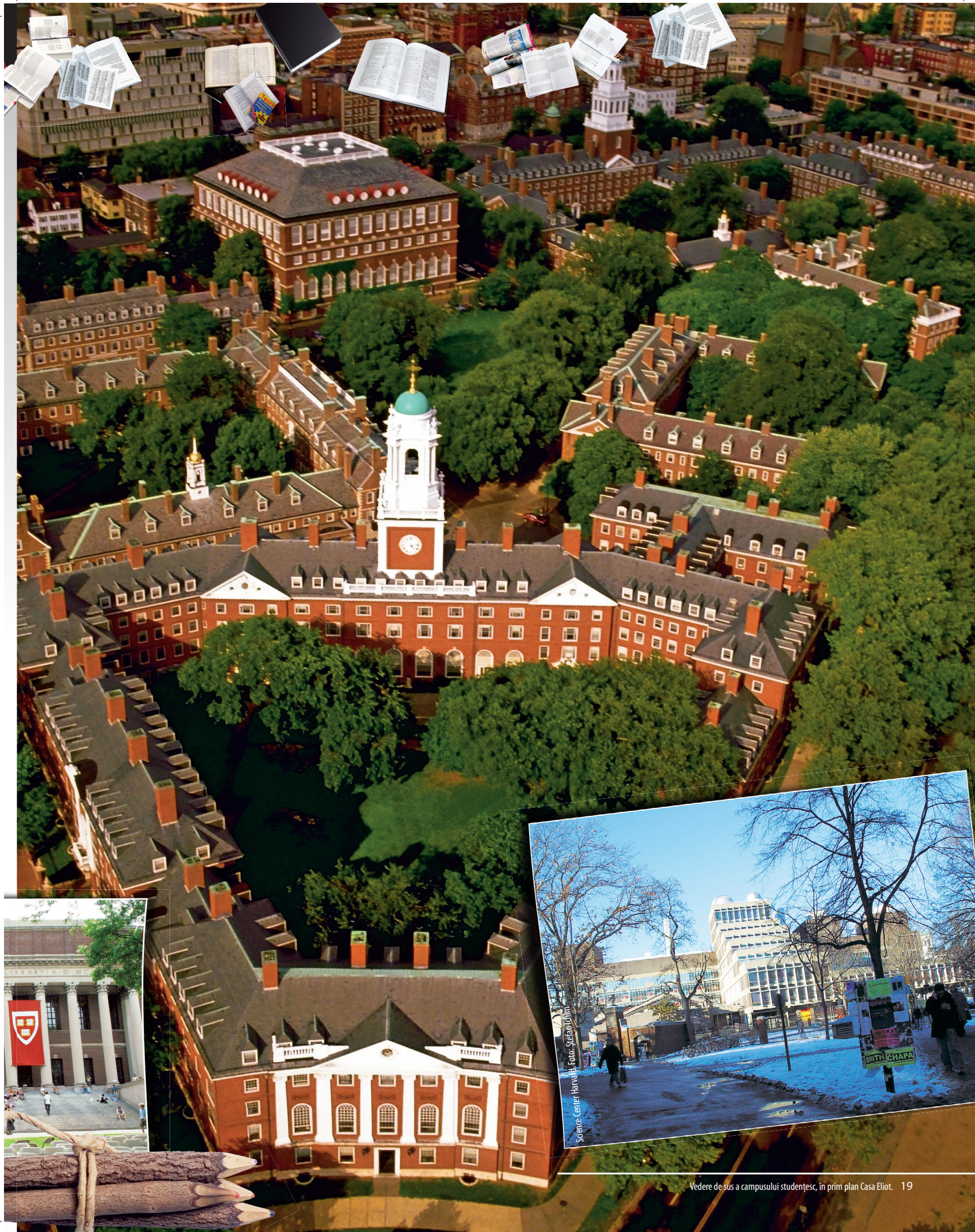


Science Centre – Centrul Științific Harvard. Foto: Ștefan Ichim

„Se creează impresia că majoritatea universităților au scopul să adune cît mai mulți bani, indiferent de calitatea studiilor și a standardelor. La Harvard nu e suficient să plătești.

Widener Library – cea mai mare bibliotecă a Harvardului. Intrare principală. Foto: Ștefan Ichim





Vedere de sus a campusului studentesc, în prim plan Casa Eliot. 19

HARVARD UNIVERSITY

AT CAMBRIDGE IN THE COMMONWEALTH OF MASSACHUSETTS



THE President and Fellows of Harvard College, with the consent of the Honorable and Reverend the Board of Overseers and acting on the recommendation of the Faculty of Arts and Sciences, have conferred on

CORINA COMENDANT
the degree of Bachelor of Arts
cum laude in Economics

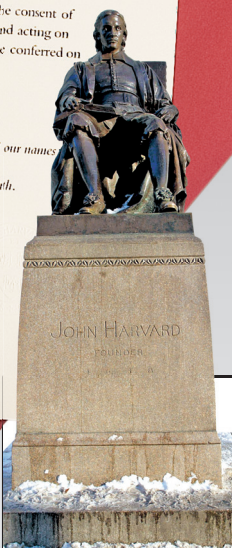
In witness whereof, by authority duly committed to us, we have hereunder placed our names and the seal of the University on this tenth day of June in the Year of Our Lord two thousand and four and of Harvard College the three hundred and sixty-eighth.

John H. Garvey
PRESIDENT

Paul H. ...
VICE PRESIDENT

...
MASTER OF ALTHOUSE

...
COMASTER OF ALTHOUSE



Harvard este o universitate privată din Cambridge – un oraș destul de liniștit și provincial, cu circa 100.000 de locuitori, de la periferia Bostonului, Massachusetts. Fondată la 8 septembrie 1636, este considerată cea mai veche universitate din SUA. Inițial era numită Universitatea Nouă

(The New College). Numele Harvard i-a fost dat universității abia în 1639, în onoarea celui mai important sponsor de pe timpuri, John Harvard. Tînărul, absolvent al Emmanuel College din Cambridge, a donat cîteva sute de cărți pentru a pune bazele bibliotecii Harvard, care, la moment, este pe locul trei din topul celor mai mari biblioteci din SUA (după Biblioteca Britanică și Biblioteca Congresului

(Library of Congress and the British Library). 75 cîștigători ai Premiului Nobel sînt afiliați ai Universității. Din 1974, 19 laureați ai Premiului Nobel și 15 cîștigători ai premiului Pulitzer au lucrat în cadrul facultăților Harvard. Mai mult de jumătate dintre cei 3,5 milioane de studenți sînt veniți din diferite țări ale lumii.



din R. Moldova nu este unicul motiv pentru care mulți decid să rămînă în afara țării.

vicios – tinerii moldoveni, școliți la Harvard, renunță la revenirea în Moldova deoarece aici nu există mulți „harvardiști”.

din cauza specificului și a parametrilor de dezvoltare ai țării”, își împărtășește experiența Corina Comendant. Perspectivele unei creșteri profesionale în anumite domenii, mai noi în țara noastră, sînt minime. În același timp, diploma Harvard este mult mai apreciată peste hotarele țării, unde șansele să fii angajat, cu un salariu foarte bun, imediat după absolvire sînt incomparabil mai mari. Să vii înapoi în R. Moldova implică un cost de „oportunitate” foarte ridicat.

În opinia lui Alexandru Culiuc, este absolut normal, în situația social-economică din țară, ca 80 la sută dintre absolvenții Harvardului să rămînă peste hotare. Dar situația deplorabilă

„Lumea preferă să lucreze cu oameni de aceeași formație și cu o experiență de viață similară”, spune Alexandru. Cei care absolvec acum și se află la răscruce, pot decide împotriva întoarcerii din simplul motiv că nu văd suficienți „camarazi spirituali”, alături de care ar activa în patrie. În rezultat obținem un cerc

„În situația actuală este imposibil de sporit procentul de absolvenți reveniți, însă poate fi mărit numărul lor absolut, stimulînd studiile moldovenilor în instituțiile americane și europene prestigioase: 20 la sută de persoane revenite din 20 de absolvenți și 20 la sută din 200 de absolvenți sînt niște mărimi calitativ diferite”.

OPORTUNITĂȚILE OFERITE DE STUDIILE HARVARD

Nu am reușit să urmărim soarta tuturor moldovenilor care au fost la Harvard. O bună parte dintre ei locuiesc în Europa, SUA și Canada. Vadim Brînzeanu, primul basarabean care s-a încumetat să împrumute bani ca să-și facă studiile la Harvard, la moment locuiește la New York și lucrează pe Wall-Street. Igor Pădure este consultant al companiei „Mathematics Consortium Group”, iar soția sa, basarabeană și ea, Lucia Pădure, este bursieră a Consiliului Canadian de Cercetări în domeniul Științelor Sociale. Lidia Spătaru, prima moldoveancă care a absolvit masteratul la Harvard, din cîte am putut afla, locuiește în SUA. Ei sînt cei care au avut curajul să încerce ceea ce puțini se încumetă. Majoritatea dintre ei erau siguri că nu vor reuși, pentru că la acel moment părea un lucru irealizabil. Ei, însă, au demonstrat că visele pot deveni realitate.

Dina Zaiț